Kalkınma Algısında Girişimcilik Olgusu ve Genç Nesillerin Mesleki Eğilimleri: Erzincan Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Profilleri Üzerine Bir İnceleme

Vocational Tendencies of Young Generation in the Development of Perception: A Survey Analysis on Entrepreneurship Profiles of Erzincan University Students

Ph.D. Candidate Aslı Cansın Doker (Erzincan University, Turkey)

Ph.D. Candidate Sevgi Elverdi (Erzincan University, Turkey)

Prof. Dr. Mine Gerni (Marmara University, Turkey)

Prof. Dr. Ömer Selçuk Emsen (Atatürk University, Turkey)

Abstract

Entrepreneurship, which is one of the most important elements of the production-supply dimension of the economy, is also the main determinants of economic growth, including economic growth in the context of positive externalities emerging from the information age. It is clear that the development is linked to industrialization, which is related to spirit of innovative thinking. Therefore, undeveloped must be considered in concert with the lack of innovative thinking. According to Schumpeter, who defines entrepreneurship in such an understanding as "the replacement of the present and the future of Pareto Optimum with tomorrow's new and different things," this factor also encompasses innovation. Therefore, factors such as the characteristics of the entrepreneur, the risk perception profile and the socio-economic, socio-cultural and demographic structure of the population in which it is located can have significant effects on the development and development of entrepreneurship. In this study, it is aimed to investigate what factors are more effective on the perception of entrepreneurship by using the statistical methods on Erzincan University Students, taking into consideration that today's students will be the future production factor (labor or enterprise). Another important goal of the paper is to determine whether the entrepreneurship factor, which has a significant role in the development of the country and especially in urban development, is based on scientific or traditional elements. It can be considered that the existence and sustainability of the enterprise spirit will be tested with the awareness of the opportunities and opportunities for incentives to act rationally.

1 Giriş

Girişimcilik ülkelerin gelişmişlik seviyelerini artırmada önemli unsurlardan biridir. Ekonomik, sosyo-kültürel, teknolojik ve bireylerin karakteristik özelliklerinin birleşmesi sonucu ortaya çıkan "girişimcilik" olgusu; ekonomik kalkınmanın dinamiğini oluşturan önemli unsurlardan biridir. Diğer taraftan hem kendi işini kurma ile kendisi açısından işsizliğe çözüm olma hem de kurduğu işi için istihdam oluşturmada ve üretim artışında; gelişmekte olan ülkelerin pek çok sosyo-ekonomik meselelerinin çözümüne katkı sağlayan girişimci bireyler 21. yüzyıl itibariyle de önemlerini artırarak devam ettirmektedirler. Zira girişimci olarak nitelendirilen bireyler; bulunduğu ortamı gözlemleyebilen, çevresindeki muhtemel ihtiyaçları görebilen ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli kaynakları bir araya getirebilen, risk algısı yüksek ve yeniliklere açık olan konumundadır. Girişimci bireylerde yer alan risk üstlenme ve yenilikçilik gibi vasıflar; günümüzde gelişmekte olan ekonomiler için ekonomik büyümede ve kalkınmada stratejik öneme sahip inovasyon yapmanın da bir tür ön koşulu olarak da kabul edilebilir. Dolayısıyla Schumpeter'in vurguladığı üzere; girişimcilik, ekonomik büyüme ve kalkınmanın motoru olan inovasyonun kaynağıdır ve üretken kaynakların dinamik yeniliklere dönüştüğü ortamın oluşmasında başat aktörlerdendir.

Büyümenin sürdürülebilirliği açısından tüm toplumlar dünya çapında etkili girişimciler yetiştirmek durumundadırlar. Zira toplumsal refahın artmasında gerek ülkesel, gerekse bölgesel kalkınmanın sağlanmasında ve bölgeler arası dengesizliğin elimine edilmesinde, girişimcilik önemli bir role sahiptir ve taşıdığı özellikler itibariyle girişimci bireyler çağdaş uygarlığın gelişmesinde önemli bir misyona sahiptirler. Bu noktada gerek ulusal, gerekse uluslararası platformda ülke vizyonuna önemli katkılar sağlayan girişimci bireyleri yetiştirmede önemli kurumlardan biri de üniversiteler olduğu ileri sürülebilir. Ayrıca üniversiteler, beşeri sermayenin oluşturulmasında özellikle mesleki eğitimin edinilmesinde girişimcilerin ihtiyaç duydukları kaynakları oluşturma potansiyeli taşımaktadırlar. Bu iki noktadan hareketle çalışmada Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik profilleri incelenmiş ve yapılan anket çalışması ile öğrencilerin girişimcilik profilleri ve öğrencilerin demografik özelliklerinin bu unsura etkileri faktör analizi çerçevesinde araştırılmıştır.

2 Literatür Özeti

Literatürde üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerine ve girişimcilik algısına yönelik yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Çalışmalar yoğunlukla iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerine yönelik olmakla beraber, genel olarak tüm üniversite bazında ve üniversitelerin diğer birimleri (Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Meslek Yüksekokulları gibi) üzerinde yapılmış çalışmalar da mevcuttur. Literatürdeki çalışmalar aynı zamanda bu çalışmanın anket formunun hazırlanmasından yöntem bilime kadarki kısımları için temel dayanak olmuştur. Aşağıda, literatürde yapılan bu çalışmalardan bazılarına özet olarak yer verilmiştir.

Koh (1996), öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerini etkileyen faktörlerini -başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe tolerans, kendine güven ve yenilikçilik- belirlemek amacıyla Hong Kong'daki 100 lisansüstü öğrencisi üzerine uygulamalarda bulunmuştur. Çalışmasında; risk alma eğilimi, belirsizliğe tolerans ve yenilikçilik özelliklerinin girişimci eğilime sahip olan öğrencilerde, sahip olmayan öğrencilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Emsen vd. (2001), çalışmalarında Atatürk Üniversitesi İİBF öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine etki eden faktörler inceleme konusu yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre kız öğrencilere göre erkek öğrencilerde, düşük gelirli ailelere göre yüksek gelirli ailelerde, babası bağımlı olarak çalışanlara göre kendi işini ifa edenlerde girişim eğiliminin yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık yüksek gelir ve kentsel yaşamda yaşamının beklenene uygun sonuçlar vermediği gözlenmiştir.

Gurel vd. (2010), çalışmalarında Türkiye ve İngiltere'de 409 turizm öğrencisi üzerine; girişimcilik niyetini, risk alma sorumluluğunu, yenilikçiliklerini, belirsizliği tolere etme becerilerini, özdenetim ve sosyo-kültürel faktörleri araştırmışlardır. Çalışma sonucunda yenilikçilik, risk alma sorumluluğu ve girişimci aile faktörlerinin, girişimcilik üzerindeki etkisi anlamlı bulunurken; eğitimin, girişimci tutumlar ve niyetler üzerinde çok önemli bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Wang ve Wong (2004), Singapur'un en büyük devlet üniversitesi olan Singapur Milli Üniversitesinde, mühendislik, bilim ve bilgisayar lisans öğrencilerinden oluşan 5326 öğrenci üzerine bir çalışma yapmışlardır. Öğrencilerin, girişimciliğe ilgilerini nelerin belirlediğini bulmak amacı ile yapılan çalışmada, girişimcilik ilgilerinin yüksek olduğu ancak yetersiz işletmecilik bilgisi ve risk algısı gibi faktörlerin caydırıcı bir nitelik taşıdığı tespit edilmiştir. Cinsiyet, ailenin işletmecilik deneyimi ve eğitim düzeyi gibi faktörler, girişimcilik eğilimini etkilerken; ailenin ekonomik statüsü, etnik köken ve vatandaşlık algısı gibi faktörlerin de bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Patır ve Karahan (2010), çalışmalarında İnönü Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerden basit rastgele örnekleme yöntemiyle belirlenen, fakülte/yüksek okullardaki 235 öğrenci verisi kullanılmışlardır. Üniversite öğrencilerin girişimcilik profillerini belirlemek amacıyla, anketlerden elde edilen veriler SPSS 15,0 kullanarak irdelenmiştir. Veriler öncelikle mutlak ve nispi frekans olarak ele alınmış ve daha sonra bu verilerin çeşitli değişkenlere göre farklılıkları ki-kare, t-testi, tek yönlü varyans analizi gibi analizlere tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda, girişimciliğe başlamak için yeterince sermayeye sahip olma durumuyla; anne babaların yaptıkları iş, ailenin sahip olduğu işyeri türü, daha önce bir iş kurup/kurmama durumu, rekabet öncelikleri, kredi kaynak ve imkânları hakkındaki bilgi düzeyi, aileden veya arkadaşlarından sermaye bulabilme durumu ile girişimcilik yetenek puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Kaya vd. (2010), Atatürk Üniversitesi mühendislik, iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında; öğrencileri, özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol gibi girişimcilik özellikleri açısından analiz etmişlerdir. 191 öğrenci üzerine anket uygulandığı çalışmada, student's t testi ve varyans analizleri yapılmıştır. Çalışmanın bulgusu; mühendislik, iktisadi ve idari bilimler fakültesi ile meslek yüksekokulu öğrencileri arasında girişimcilik faktörlerinden özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol açısından anlamlı bir fark olmadığı yönündedir.

Bilge ve Bal (2012), Celal Bayar Üniversitesi lisans ve ön lisans öğrencilerinin girişimcilik konusunda ilgi seviyesini ve yeterliliklerini belirlemek amacı ile yaptıkları çalışmalarında; cinsiyet ve eğitim seviyesi (okullar bazında) açısından karşılaştırma yapmışlardır. Çalışmanın ana kütlesini 2011-2012 öğretim yılında Salihli Meslek Yüksek Okulu, Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu ve Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada açıklayıcı faktör analizi sonucunda bireysel gücü; risk alma, fırsatları değerlendirme, liderlik yönlü, gelecek odaklı, kararlılık ve dış etkenlere karşı olmak altı boyut oluşturduğu tespit edilmiştir. Araştırmada cinsiyetin, girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır. Buna karşılık okulların, girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkisi sadece "gelecek odaklı" ve "liderlik yönlü" alt boyutlar açısından anlamlı bulunmuştur.

Akkaya vd. (2014), Yalova Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarında, gelecekte girişimci olmayı planlayan öğrenciler ile planlamayan öğrenciler arasında fark olup olmadığını araştırmak amacıyla 280 öğrenci üzerine anket uygulamışlardır. Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testlerinin uygulandığı çalışmada, Cronbach Alfa değeri 0,81 olarak hesaplanmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda

cinsiyetin başarıma ihtiyacı boyutu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu; kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizlik toleransı, kendine güven ve yenilikçilik boyutları üzerinde ise anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Kruskal Wallis H testi sonucuna göre ailelerin ekonomik durumları ile kendine güven boyutuna bakış açıları arasında anlamlı bir fark olduğu, yerleşim yeri ile kendine güven boyutuna bakış açıları arasında yine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Akpınar ve Küçüköksel (2015), çalışmalarında Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler üzerine anket uygulamışlardır. Çalışmanın sonucunda, öğrenciler arasında ücretli olarak bir kuruluşa bağlı olarak çalışmak isteyenlerin oranı %72, girişimci olarak serbest çalışmak isteyenlerin oranını %28 olarak bulunmuştur. Girişimciliğin önündeki engeller açısından bakıldığında ise en yüksek oranda "başarısızlık korkusu"nun, öğrencilerin girişimci olma isteklerini körelttiği belirlenmiştir.

Soylu vd. (2015), Pamukkale Üniversitesi Honaz Meslek Yüksekokulunda girişimcilik dersi alan öğrenciler üzerinde bir saha araştırması yapmışlardır. Çalışmada girişimci kişilik özellikleri bağlamında öğrenciler arasındaki belirsizliğe; tolerans, risk alma, yenilikçilik, yaratıcılık, bağımsızlık, başarı ihtiyacı, insanlarla ilişkiler, içsel kontrol odağı boyutları incelenerek, istatistiksel analizler yapılmıştır. 594 öğrenci üzerine anketin uygulandığı çalışmada, değerlendirmeler 5'li likert ölçeğine göre yapılmış ve her bir soru grubu için Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Non-parametrik testlerden biri olan Kruskal-Wallis testi kullanılmış ve normallik sınaması için Kolmogorov Simirnov testi uygulanmıştır. Çalışmada, girişimcilik dersi alanların, almayanlara göre; daha fazla yaratıcı ve daha fazla yenilikçi fikirlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3 Veri Seti ve Analiz

Çalışmada Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik profillerinin incelenmesi amaçlanarak örneklem belirlenirken, nitelikli ağırlıklandırılmış tabakalı örneklem yapılmıştır. Ana kütle olarak Erzincan Üniversitesinde öğrenime devam eden lisans öğrencisi sayıları üniversitenin stratejik raporundan elde edilerek orantılı dağıtım yaklaşımınca fakültelerin/yüksekokulların öğrenci mevcutlarının genel toplam içerisindeki payları dikkate alınmış olup buna ilişkin bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

	Fakülte ve Yüksek Okullar	Kız	Erkek	Toplam
1	Eğitim Fakültesi	1976	1361	3337
2	Fen Edebiyat Fakültesi	571	466	1037
3	İİBF	947	903	1850
4	İlahiyat Fakültesi	463	266	729
5	Mühendislik Fakültesi	162	860	1022
6	Sivil Havacılık Yüksek Okulu	77	145	222
7	Sağlık Yüksek Okulu	279	168	447
8	Hukuk	415	581	996
9	Adalet Meslek Yüksek Okulu	102	145	247
10	Turizm ve Otelcilik MYO	93	172	265
11	Meslek Yüksek Okulu	844	2249	3093
	Toplam	5929	7316	13245

Tablo 1. Erzincan Üniversitesi Fakülte ve Yüksek Okullara Göre Öğrenci Sayıları

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak yüz yüze yazılı anket araştırması kullanılmış ve analizde Excel ve SPSS yazılımlarından yararlanılmıştır. Çalışmada İİBF, Eğitim Fakültesi, Sağlık MYO, Meslek Yüksek Okulu, Hukuk, Fen Edebiyat, İlahiyat, Sivil Havacılık YO, Mühendislik ve Turizm Meslek Yüksek Okulu araştırmanın alanı olarak belirlenmiştir. Bu belirleme yapılırken, dikkate alınan bölgesel kısıt Erzincan ilinin merkezinde yer alan kurumlar olmuştur. Çalışmada seçilen örneklemde analize uygun olan veri seti büyüklüğü 450 olarak belirlenmiştir.

Çalışmada Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik profilleri likert ölçeği kullanılarak faktör analize tabi tutulmuştur. Tanımlayıcı istatistikler yardımıyla öğrencilere ait demografik özellikler frekans tabloları ve ortalamalar yardımıyla incelenmiştir. Girişimcilik istekleri ile demografik özellikler arasında ilişki olup olmadığı ki kare analizi yardımıyla hipotetik olarak incelenmiştir.

Cinsiyet değişkeni frekans analizi tablosu Tablo 2 de yer almaktadır. Bu tabloda veri setinin yüzde 43,6'sı kız ve yüzde 56,4'ünün erkek öğrenciler olduğu belirtilmiştir. Tabakalı örnekleme kullanılarak yapılan analizde fakülte ve yüksek okullara göre dağılım ise; %33,1 ile eğitim fakültesi, %19,8 ile Meslek Yüksek Okulu, %14,7 ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, %8,7 ile Hukuk Fakültesi, %6,4 ile İlahiyat ve Mühendislik Fakültesi yer almıştır (Tablo 2).

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin %34,7'si Erzincan, %3,6'sı Malatya, %2,7'si Erzurum, %2,4'ü Adana, %2,4'ü Maraş, %2,2'si Trabzon illerinde ikamet ettiklerini belirtmiştir. En yüksek frekansa sahip olan ilin Erzincan olması, üniversitenin bir eğitim kurumu olarak bölgeye daha fazla hitap ettiğini göstergesi konumundadır. Yaş

grubu için uygulanan açık uçlu soruda alınan cevapların ortalaması 21,22'dir. İkamet edilen iller sorusuna ek olarak sorulan çoktan seçmeli soruda, araştırmaya katılan öğrencilerin %46,9'u il (büyük şehir olmayan illerde), %21,6'sı büyükşehir, %20,4'ü ilçe ve %11,1'i köyde ikamet ettiğini belirtmiştir. Bir diğer demografik değişken olarak belirlenen anne-baba eğitim durumlarında ise öğrencilerin anne eğitim durumları %47,1'i ilkökul, %15,3 okur-yazar olmayan, %15,3 ü lise, %13,1 ortaokul, %5,6'sı okur-yazar ve %3,5'i lisans ve lisansüstü şeklindedir. Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin baba eğitim durumları ise, %38,4'ü ilkökul, %18,4 ortaokul, %17,6 lise, %16 üniversite, %4 okur-yazar, %4,2 okur-yazar olmayan ve %1,3 lisansüstü seviyededir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %8,9'u kısmi zamanlı olarak bir işte çalıştığını ifade etmişlerdir.

	Mutlak Frekans	Nispi Frekans	Geçerli Cevap (%)	Kümülatif (%)
İİBF	66	14,7	14,7	14,7
Eğitim Fakültesi	149	33,1	33,1	47,8
Sağlık Yüksek Okulu	15	3,3	3,3	51,1
Meslek Yüksek Okulu	89	19,8	19,8	70,9
Hukuk Fakültesi	39	8,7	8,7	79,6
Adalet Meslek Yüksek Okulu	9	2,0	2,0	81,6
İlahiyat Fakültesi	29	6,4	6,4	88,0
Sivil Havacılık Yüksek Okulu	10	2,2	2,2	90,2
Mühendislik Fakültesi	29	6,4	6,4	96,7
Turizm ve Otelcilik MYO	15	3,3	3,3	100,0
TOPLAM	450	100,0	100,0	

Tablo 2. *Erzincan Üniversitesi Fakültele/Yüksekokullara Göre Tanımlayıcı İstatistikler*

Demografik istatistiklerin yorumlanmasından sonra girişimciliği belirleyen tanımlayıcı bir takım sorular ile seçili demografik özellikler arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya dair hipotezler şu şekildedir:

H1: Erzincan Üniversitesi öğrencileri arasında cinsiyet bakımından girişimcilik özellikleri bakımından farklılık vardır.

H2: Erzincan Üniversitesi öğrencileri arasında yaş değişkeni bakımından girişimcilik özellikleri bakımından farklılık vardır.

H3: Erzincan Üniversitesi öğrencileri arasında ikametleri bakımından girişimcilik özellikleri bakımından farklılık vardır.

H4: Erzincan Üniversitesi öğrencileri arasında gelirleri bakımından girişimcilik özellikleri bakımından farklılık vardır.

H5: Erzincan Üniversitesi öğrencileri arasında eğitim aldıkları fakülteler/yüksekokullar bakımından girişimcilik özellikleri bakımından farklılık vardır.

Yukarıda yer alan beş hipotez çapraz tablo analizleri ile ki-kare testine tabi tutularak analiz edilmiştir. Hipotetik karşılaştırma analizinde 17. soru olarak belirtilen “Kariyer hedefi olarak eğitiminizi tamamladıktan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?” sorusuna kendi işini kurmak, kamu kesiminde çalışmak, özel bir şirkette çalışmak, aile işletmesine devam etmek ve diğer şeklindeki cevaplardan ilk seçeneğin cevap olarak vermesi girişimciliği temsil edeceği düşünülmektedir. Öğrencilerin toplamda, yani herhangi bir gruptan olan yapılmadığı durumda %65,6'sı kamu kesiminde çalışmak istediğini belirtmiş, %19,6'sı ise kendi işini kurmak istediğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra özel kesimde çalışmak isteyenlerin oranı %9,6, aile şirketine çalışmak isteyenler %1,1 olarak belirtilmiştir. Elde edilen bulgulara göre “az olsun, benim olsun” diye tanımlanabilecek bir algının hakim olduğu ve bu bulgunun Akpınar ve Küçüköksen (2015) tarafından yapılan araştırma ile örtüşük olduğu görülmektedir. Hipotezlerin kurulmasına göre yapılan çapraz analizlerin sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Hipotezler	Pearson Chi-Square test	Karar
H ₁	28,051	Reddedilemez
H ₂	59,982	Red
H ₃	312,182	Reddedilemez
H ₄	270,407	Red
H ₅	128,025	Reddedilemez

Tablo 3. *Çapraz İlişki Hipotezlerinin Test Sonuçları*

SPSS 21 yazılımının serbestlik derecesi olan 0,05'e göre karar verilmiş, buna göre cinsiyet değişkenine göre kariyer hedefi sorusu gruplandırıldığında, gruplar arası bir farklılık olduğu kabul edilmiştir. Buna göre erkeklerin %25,9'u girişimciliği planlarken, kadınların %14,6'sı girişimciliği planlamaktadır. Kadınların %75,1'i kamu kesiminde çalışmayı hedeflerken, erkeklerin de %53,3'ü bunu hedeflemektedir. Bu bulgular görece cinsiyet ayrımının girişimcilikte etkili olduğuna işaret ederken, bulgunun Wang ve Wong (2004) Bilge ve Bal (2012) ile Akkaya vd. (2014) tarafından yapılan araştırmalarla paralellik arz ettiği görülmüştür. Bir diğer önemli bulgu ise,

aile şirketine çalışmayı kadınlarda kimsenin tercih etmeyerek, erkeklerde bu oranın %4,6 olduğu gözlemlenmiştir. İkinci hipoteze göre araştırmaya dahil edilen yaş değişkeninin gruplanması sonucunda gruplar arasında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun açıklayıcı bir nedeni olarak, seçilen örneklemin yaş ortalamasının 21,2 olması gösterilebilir. Üçüncü hipotezde öğrencilerin ikamet ettikleri iller ile girişimcilik test edilmiş ve hipotez anlamlı bulunmuştur. Buna göre, Afyon, Bursa, Ordu, Rize, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa illerinden ikamet eden öğrenciler arasında girişimci olmayı hedefleyenlerin oranı %60'ın üzerinde ve en etkili iller olarak belirlenmiştir. Buna karşılık TRA1 Erzurum alt bölgesinde yer alan Erzincan'da bu bölgedeki ve yakın olan TR90 Trabzon alt bölgesinde yer alan illerin girişimcilik potansiyelleri önem taşımaktadır. Fakat analiz sonuçlarında, Erzincan %19,2, Erzurum %16,7, Bayburt %37,5, Gümüşhane %14,3 olarak gözlemlenmiştir. Bu sorunun hayır ise neden başlıklı ek sorusunda gerekçeler %67,5 oranında Erzincan'ın küçük bir il olmasına bağlanmıştır. Dolayısıyla Bayburt'u bu bölgedeki en yüksek oranlı il haline getiren durum; bölgedeki iller arasında en küçük il olması olarak belirtilebilir. Bu bulgu ise Wang ve Wong (2004) tarafından yapılan araştırmada etnik köken ve vatandaşlık unsurunun etkisizliğini ortaya koyan çalışmasıyla tezatlık teşkil etmiştir. Dördüncü hipotez olan ailenin geliri ile girişimcilik isteği arasında gruplama yapıldığında, anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. İktisadi birey olarak öğrencilerin ailelerine bağımlı olması dolayısıyla kendi gelir gruplarına ve girişimcilik faaliyetinin gereği olan sermaye noktasında farklılıkları algılayamamış olması gösterilebilir. Bu da Wang ve Wong (2004) ile Patır ve Karahan (2010) çalışma bulguları ile tezat sonuç vermiştir. Beşinci hipotez olan öğrencilerin eğitim aldıkları fakülteler ile girişimcilik istekleri arasındaki grup farklılığı incelendiğinde, hipotez anlamlı bulunmuştur. Buna göre yapılan gruplama analizlerinin sonucunda Mühendislik Fakültesi (%37,9), Turizm ve Otelcilik MYO (%33,3), Hukuk Fakültesi (%28,2), Meslek Yüksek Okulu (%25,8), İİBF (%22,7) şeklinde %20'nin üzerinde olan fakülteler sıralanmaktadır. İİBF'nin örneklem içerisinde beklenen seviyede girişimcilik düzeyine ulaşmamasının nedenleri arasında bölümlerin eşit tabakalı olarak ele alınması sayılabilir. Bu bulgu da Kaya vd. (2010)'in çalışmasından elde edilen sonuçlarla örtüşük niteliktedir.

Araştırmada kullanılan 34 soruluk beşli likert tipi ölçek kullanılarak girişimcilik profilleri incelenmiştir. Faktör analizi ile öğrencilerin hangi faktörler üzerinde daha etkili olduklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri seti ve 34 sorunun değişken olarak faktör analizine uygunluğu, yani veri setinin faktör analizine uygunluk testleri KMO ve Barlett test istatistikleriyle test edilmektedir. Bu istatistiklerden KMO istatistiğinin 0,7'den büyük olması uygunluğu ifade ederken Barlett istatistiğinde 0,05'ten küçük olması şartı aranmaktadır (Tablo4).

KMO's Test Statistics	0,903	>0,7 Oldukça güvenilir
Barlett Test Statistics	0,000	<0,5 Oldukça güvenilir

Tablo 4. KMO ve Barlett Test Sonuçları

Doğrulamalı faktör analizine uygun olan veri seti ve değişkenleri faktörlere ayırırken Shumpeter'in yaratıcı yıkım tezinin geçerliliğini de ele almak amacıyla hazırlanan sorularda sosyal yenilikçilik, teknolojik yenilikçilik, yaratıcılık, yenilikçilik ve risk algısı olarak 5 faktör bazında oluşturulmuştur. İşcan ve Kaygın (2011)'in kullandıkları likert ölçeğini, araştırmada yenilik ve risk almayı profil faktörü tanımlamada kullanılmıştır. Sosyal, teknolojik yenilikçilik ve yaratıcılık ölçekleri ise Eren (2010)'in çalışmasından hareketle araştırmada yer almıştır. Araştırmanın üçüncü kısmında yer alan ve 34 sorudan oluşan beşli likert ölçeğindeki soruları teknolojik yenilik, sosyal yenilikçilik, yaratıcılık ve risk alma olarak beş faktörde incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmada anketin örneklemini oluşturan öğrencilerin girişimcilik profillerini algılamaya yönelik toplanan veriler, doğrulamalı faktör analizine tabi tutulmuştur.

	FAKTÖRLER	MADDE SAYISI	CRONBACH ALFA	KARAR
F1	TEKNOLOJİK YENİLİK	9	0,839	>0,5 Oldukça güvenilir.
F2	SOSYAL YENİLİKÇİLİK	6	0,807	>0,5 Oldukça güvenilir.
F3	YARATICILIK	5	0,743	>0,5 Oldukça güvenilir.
F4	YENİLİKÇİLİK	4	0,741	>0,5 Oldukça güvenilir.
F5	RİSK ALMA	3	0,692	>0,5 Oldukça güvenilir.

Tablo5. Faktörlerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Doğrulamalı faktör analizinde faktör yük değerleri için baz alınan eşik değer 0,50 olarak belirlenmiş ve bu değer altında kalan sorular ölçekten arındırılarak faktörler belirlenmiştir. Toplamda beş faktörden oluşan ölçekte 27 madde yer almaktadır. Faktörlere düşen madde sayıları ve Cronbach Alfa faktör güvenilirlik analiz sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır. Buna göre beş faktörde güvenilir düzeyde ve toplam varyansın %51,652'sini açıklamaktadır.

Faktör yükleri, özdeğerler ve varyans açıklama oranları ise Tablo 6'da verilmiştir.

	FAKTÖR YÜKLERİ	EİGEN VALUE (ÖZ DEĞER)	VARYANS AÇIKLAMA ORANI (%)
FAKTÖR 1: TEKNOLOJİK YENİLİKÇİLİK	-	7,695	15,083
Yapılabilirliğini görmek için yazılım veya donanım teknolojileri kullanarak aklıma gelen çözümleri gerçekleştirmeye çalışırım.	0,689		
Teknolojik değişiklik ve yenilikleri takip eder ve kullanırım.	0,599		
Eksikliğini hissettiğim bir konuya teknolojik bir çözüm bulmaya uğraşırım.	0,704		
“Şöyle bir sistem olsa iyi olur” diye aklımdan geçirdiğim teknolojik çözümlerin var olup olmadığına internet, kütüphane vb. kaynaklardan araştırırım.	0,653		
Sorun yaşanan bir konuya çözüm bulmak için teknik alt yapımı nasıl kullanacağımı düşünürüm.	0,599		
Düşüncelerimle ürettiğim çözümleri rahatlıkla bir projeye dönüştürebilirim.	0,587		
Bu düşünceleri paylaştığım çevremdeki insanlarda olumlu yönde tepki alırım.	0,518		
Tasarıma ilgi duyarım.	0,544		
Beğendiğim bir teknolojik çözümün nasıl yapıldığıyla ilgili fikirler oluşturabilirim.	0,561		
FAKTÖR 2: SOSYAL YENİLİKÇİLİK	-	2,319	11,183
Toplumda, politik ve sosyal değişimler yaratmanın yollarını ararım	0,692		
Toplumun yenilikçi gücünü artırmak için bilimsel yeni eğitim teknikleri geliştirmek isterim	0,676		
Sosyal ihtiyaçları geliştirmek ve problemlere çözüm bulmak için yeni teknolojileri kullanırım	0,569		
Toplumda, sosyal dayanışma ve sosyal katılımı artırmanın yollarını ararım	0,591		
Sosyal değer yaratacak ve toplumu daha etkin hale getirecek yeni fikirler üretirim	0,609		
Toplumun yaşam kalitesini artırmak için sosyal içerikli yeni ürünler ve hizmetler geliştirmek isterim	0,696		
FAKTÖR 3: YARATICILIK	-	1,663	9,713
İnsanlar girişimcilerden etkilinirler	0,751		
Yeni fikirlerin doğması için katılımcılık mutlaka sağlanmalıdır	0,648		
İnsan her fikri öğrenmeli ve kendisi için bir sentez oluşturmalıdır	0,792		
Yaşamdan deneyimler kazanmalı ve yeni objeler tasarlamalıyım	0,613		
Başarı için doğru zamanda doğru işi yapmak gerekir	0,560		
FAKTÖR 4: YENİLİKÇİLİK	-	1,250	8,902
Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde ben işle ilgili fırsatları yakalayabilirim	0,523		
Bir konu üzerinde farklılık yaratacak düşünceler ortaya koyma yeteneğine sahibim	0,774		
Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirler üretme yeteneğine sahibim	0,785		
İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınmam	0,534		
FAKTÖR 5: RİSK ALMA	-	1,195	7,311
Kendimi risk alabilen biri olarak görebiliyorum	0,674		
Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem	0,692		
Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm	0,711		

Tablo6. Faktör Yükleri, Özdeğerler ve Varyans Açıklama Oranları

Tablo 6’da, faktörler arasında açıklayıcıları en yüksek olan faktörün teknolojik yenilikçilik ve en azının ise risk alma olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum aynı zamanda girişimcilik hedefi sorusunda da ortaya konulmuş ve Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin %65,6’sının kamu kesiminde çalışmak istediğini belirtmişlerdir.

4 Sonuç

İktisat teorisi literatüründe girişimcinin tanımı; “Üretimin riskini, üretilen malın satış olanaklarından kaynaklanan belirsizliği üstlenerek, her üç faktörü bir araya getirip, üretime koştan kişidir” şeklindedir (Dinler, 2013). Girişimcinin üretim faktörlerini, yani sermaye, emek, toprak ve teknolojiyi bir araya getirmesi için en önemli unsur risk algısıdır. Diğer taraftan kalkınmanın temelinde yatan sanayileşmenin lokomotif girişimcilik ve dolayısıyla inovatif düşüncedir. Çalışmada alan olarak belirlenen Erzincan ili aynı zamanda sahip olduğu sosyo-ekonomik boyutuyla bölgesel kalkınmaya en yüksek oranda ihtiyaç duyan Kuzeydoğu Anadolu bölgesi içerisinde yer almaktadır. Erzincan Üniversitesi 2006 yılında kurulmuş olan üçüncü kuşak yükseköğretim kurumlarından biri olmasıyla bölgeye istihdam ve inovatif düşüncenin sağlayıcısı rolü üstlenmesi beklenmektedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan Erzincan Üniversitesinin öğrencilerinin girişimci olarak karakteristik özellikleri inovatif faktörler açısından incelenmiş ve demografik özellikler ile girişimci olma isteği arasındaki ilişkilerin varlığı sorgulanmıştır. Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin risk alma özelliklerinin faktörler arasında en düşük açıklayıcılığa sahip olmasının kamu sektöründe çalışma istekleri bağlamında ele alındığında, işsiz kalma korkusu ve garanti gelir kaynağı algısından kaynaklandığı söylenilebilir. Aynı zamanda araştırmaya katılanların %46,9’u küçük şehirden üniversiteye geldiğini ve Erzincan ilinin büyükşehir olmamasının dezavantajı olduğunu belirtmiştir. Bölgesel olarak sanayileşme potansiyeline sahip olan TRA1 bölgesinin en önemli ihtiyacı inovatif düşünceye, üniversite öğrencilerinin algısında talep yetersizliğine sahip olan bölge, ancak sanayi-üniversite işbirliği çalışmalarının öğrencilerin dahilinde projelerle değiştirilebilir. Öğrencilerin genel girişimcilik profillerinde teknolojik yeniliğin en üstün faktör olması, gelişen teknolojik yenilikler açısından önemli bir avantajı teşkil etmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında, girişimcilik ile ilgili eğitim ve simülasyonların öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarak onları risk alabilme kabiliyetlerini arttıracak ön görülmektedir.

Kaynakça

- Akkaya, D. T., Yıldız, E. ve Koldere, A. Y. (2014), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Yalova Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama”, *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (8): 108-122.
- Akpınar, T. ve Küçüköksel, N. Ç. (2015), “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Algısı ve Girişimciliği Engelleyen Sebepler”, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1): 13-19.
- Bilge, H. ve Bal, V. (2012), “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (16): 131-148.
- Dinler, Z., **Mikro Ekonomi**, Ekin Basım Dağıtım, 24. Basım, Bursa, 2013.
- Emsen, Ö. S., Yılmaz, Ö. ve Çınar, S. (2001), “Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma”, *Verimlilik Dergisi*, 1: 153-176.
- Eren, H., **Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Yenilikçilik Kapasitelerinin Teknolojik Yenilikçilik Eğilimlerine Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Model Önerisi**, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2010.
- Gurel, E., Altınay, L. and Daniele, R. (2010), “Tourism Students’ Entrepreneurial Intentions”, *Annals of Tourism Research*, 37 (3): 646-669.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. (2011), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 443-462.
- Kaya, D., Güzel, D. ve Çubukçu, B. (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma”, *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1 (2): 77-89.
- Koh, C. H. (1996), “Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics: A Study of Hong Kong MBA Students”, *Journal of Managerial Psychology*, (11) 3: 12-25.
- Nakip, M., **Pazarlamada Araştırma Teknikleri**, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2013.
- Patır, S. ve Karahan, M. (2010), “Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması”, *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (1) 2: 27-44.
- Soylu, A., Şenel, D., Kalfa, V. R. ve Kocaalan, M. L. (2015), “Girişimcilik Eğilimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerine Olan Etkilerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Pamukkale Üniversitesi Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, (7) 3: 311-335.
- Wang, K. C., and Wong, P. K. (2004), “Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore”, *Technovation*, 24: 163-172.